

Et fraværende perspektiv på Syria-krigen

Mye er sagt i debatten om flyktningestrømmen fra Syria til vårt land, eller rettere fra Mellomøsten og til Vesteuropa. Mellomøsten inkluderer land i Afrika, og dermed har problemkomplekset også kommet til å dreie seg om forholdet mellom Afrika og Europa.

Mange synsmåter har vært trukket fram i disse debattene. Men det er også flere data og perspektiver som ikke er blitt en del av debatten, Det gjelder ikke minst langsiktige demografiske følger av dagens folkevandring.

For å begynne med folketellingene i Syria. I 1950 hadde Syria tilnærmet det samme innbyggertallet som Norge, 3,4 mot 3,3 millioner. I dag er denne likheten radikalt forandret. Norge har fått vel fem millioner innbyggere, Syria har vel atten millioner. Dette kan tilsa at Syria bør regnes blant de land i regionen som er preget av overbefolkning, det vil si at folketallet er for stort i forhold til landets ressurser, ikke minst når det gjelder dyrkbare landområder. Bak den politisk-religiøse retorikken kan vi finne ulike gruppers kamp om tilgjengelige ressurser

Ser vi på befolkningsstatistikken for andre land i Midtøsten, blir ikke bildet særlig mye annerledes. Jordan har mellom 1950 og 2015 økt fra 450 000 til 7 600 000., Libanon fra 1 300 000 til 5 900 000. Egypt fra 20 900 000 til 91 500 000 og Tyrkia fra 21 200 000 og til 78 700 000. Alle disse talloppgavene er fra Population division" under FN.

Det afrikanske kontinent har idag en befolkning på knapt 1.3 millioner. FN kontoret har laget prognoser for et Afrika som vil passere 4 milliarder i år 2100..

Afrika sør for Sahara har en fødselsraten på 5,5 barn pr. kvinne, mot 6,7 i midten av forrige århundre.. Slike Fødselsrater kunne tidligere være funksjonerle, den gang da folketallet ble holdt nede av utbredt sult og sykdom. I dag er dette ikke like funksjonelt. Ikke minst takket være økonomisk og medisinsk bistand har dødeligheten gått ned og folketallet har gått opp.

Det familiesentretete perspektiv tilsvarer ikke det som ville vært funksjonelt for hele samfunn. Familier kan ser grunner for å satse på større barnekull, for at i det minste noen skal kunne ta seg av foreldrene når de blir eldre.. Velferdsordninger som kunne ha sikre folks alderdom er stort sett uteblitt. Det samme gjelder kvinners bestemmelse over sine fødsler.

Over tid kan dette fører til overbefolkning, borgerkriger og folk som vil flykte til sikrere deler av verden, med andre ord til et Europa som i lengre tid har opplevd en nedgang i sin reproduksjon.

Det er tvilsomt om vår planet tåler en slik folkemengde, samtidig som stadig flere individer krever stadig mer ressurskreveende konsumpsjon.

Det finnes flere fraværende perspektiver på dagens innvandringsdebatt. Dette gjelder blant annet på spørsmål knyttet til foutsetninger for utviklingen av velfungerende demokratier. Det var ikke nok å drive ønsketenkning om “den arabiske våren”, eller å ville løse flyktningestrømmen med en mer liberal innvandringspolitikk, eventuelt ved å arbeide for overnasjonale kvotefordelinger mellom europeiske stater.

For å få en viss realisme i debatten kan det være nødvendig å åpne også for ideologisk upopulære perspektiver.

3195tegn

med et

DEt samme demografiske har laget beregninger som viser at samme folketallet for Afrika som helhet, som I dag er på kontor beregnet å ville øke fra 1.166 millioner i dag til vel fire milliarder i 2100. De sistnevnte prognosen forutsetter at fødsel og dødstallen holder seg noenlunde konstantt, og idag er det lite som tyder på noe annet. tross økonomisk utvikling. er naturligvis ikke like pålitelige vel 4.000 millioner i år 2100, ifølge FN kontor for demografi.

Dermed oppstår overalternativswemewds

fior ikke mange år medog, fra den gang da barndødeligheten var stor på grunn av sult og sykdom. Ved bistand va I dagnes situasjonsuult og ikke minst at mange foreldre I disse landene har sett ser det vsom en forsikring for egen alderdom når de etterlater seg høye barnetall; noe som kunne vært funksjonelt den gang da folketallet ble holdt nede av sult, sykdom og stammekriger. Befolkningsveksten kan også ses om en

utilsiktet følge av en moralsk begrunnet økonomisk og medisinsk bistandspolitikk; uten krav til de landene det her gjelder, om at de må finne fram til andre former for befolkningsregulering.

Vi kommer ikke utenom spørsmålet om hvilke forutsetninger som må være tilstede for at vi skal kunne etablere stabile demokratier Dette er et tema som det kan gis mange svar på. Her er det ikke nok verkan å tenke i moralistiske baner, om ar vi må vise mer åpenhet for alle flkninger som vil til landet, ellere å tenke i militære baner om å slå ut arabiske gruoveringer som støtter brutale ledere. Nait- „ Det ble urealistisk å snakke om “den arabiske våren” som tilstander som skulle være innen rekkevidde da opprørsgrupper i Norafrika ville nedkjempe autoritære og til dels brutale herskere med våpenmakt. Utviklingen i Midtøsten har illustrert at styrting av en autoritær leder kan føre til at enda mer brutale ledere overtar. Utviklingen i disse landene har illustrert at flere av disse landene har valgt stått mellom et autoritært politisk styre, et religiøst diktatur eller anarkistiske tilstander..

Dette skyldes neppe bare forhold som er typeske for disse regionene. I vårt land tok det tusen år fra landet ble politisk samlet og til vi fikk et stabilt demokrati. Den autoritære og krigerske Harald Hårfagre ble ikke etterfulgt av den demokratiske Hakon VII. Harald Hårfagres etterfølger ble Eirik Blodøks

3 166

Fødselsratene for Afrika sør for Sahara var i 1950 var på 6,7 barn pr. kvinne, og har i 2005 bare sunket til 5,5, tross betydelig økonomisk vekst. Demografi-kontoret under FN har beregnet at dagens folketall i Afrika er som helhet, kan øke fra 1.166 millioner i dag til vel fire milliarder i 2100. Den sistnevnte beregningen bygger på flere forutsetninger som kan diskuteres, men ikke ut over grensene for at vi står overfor en betydeklig overbefolkning, hvis ikke noe drastisk blir iverksatt, og da tenkes det ikke bare på europeernes villighet til å åpne grensene for flere asylsøkere.

I disse landene er ikke demokratiet noe som andreetablerteOg svar som går ut over militær

. , men på laget prognoser som viser at Afrika som helhet vil passere fire milliarder ved neste århundreskifte moyDet er de som mener at med mindre vi overskrider demokrartisk aksepterte inngre vil store deler av Afrika bli overbefolket, med de følger dette kan få, for lokale borgerkriger og trykk for emigrasjon. I kamp om knappe ressurser, kan forskjellige parter legitimere seg som forsvarere av den rette tro eller de rette politiske idealer.

Dermed kommer vi inn på demokratiets forutsetninger. Stabile demokratier ha<r mange forutsetninger, dferiblant noelunde stabile foletall

DEt samme demografiske har laget beregninger som viser at samme folketallet for Afrika som helhet, som I dag er på kontor beregnet å ville øke fra 1.166 millioner i dag til vel fire milliarder i 2100. De sistnevnte prognosen forutstter at fødsel og dødstallen holder seg noenlunde konstantt, og idag er det lite som tyder pånoed annet.tross økonomisk utvikling. er naturligvis ikke like pålitelivte vel 4.000 millioner i år 2100, ifølge FN kontor for demografi.)

kommet fram, I alle fall ikke I det omfang som der nevnt I Her er det som er sagt, , men også mange mer og mindre underbygde perspektiver som sjelden eller aldr nevnes i populær debatt. Hvis vi trekker inn mer forskningsbaserte innspill, er det mye her som kunne væt tilføyd, Det gjelder ikke minst demokratiske og demografiske dimensjoner I debatten.

ved den folkevandringen som vi opplever I våre dager, og det gjelder vilkår for at staer I regionen skal utvujke seg I demokratisk retning.

I juli 2007 skrev jeg en kronikk for Aftenposten som redaksjonen ga overskriften "Er demokratiet alltid best?". Kronikken var skrevert som en kritikk av politikere som på den tid snakket i naïve vendinger om "den arabiske våren". Tankegangen deres var tydeligvis at bare "vi" fikk styrtet de autoritære og tll dels brutale diktatorene i regionen, så ville demokratiet fått grobunn.

Om denne kronikken hadde noen virkning på norske politikere, skal være usagt. Men på arabisk hold førte den til debatt.. Etter at Walid al-Kubaisi hadde oversatt teksten til arabisk, ble den gjengitt og kommentert i ikke mindre enn fem arabisk-språklige aviser. Det som særlig vakte interesse var min påvisning av at i Norge tok det tusen år fra landet ble samlet og til vi fikk et demokratisk styresett. Den norske erfaringen med sin historie hadde tydeligvis mer appell enn den amerikanske erfaring der landets endret politisk statusen som koloni og til demokrati på et par tiår. - Norske politikere hadde stått seg på å tenke ut fra norsk historie heller enn ut fra amerikansk.

Det fiines også et annet perspektiv på våre dagers Afrika som er nokså fraværende i debatten. Det gjelder demografi ellere befolkningutvikling. Hvis vi ser på utviklingen av folketallet i Syria, så hadde dette landet i 1950 omtrent samme antall innbyggere som Norge (3,4 mot 3,3). I dag, da det norske innbyggertallet har økt til vel fem millioner, har den syriske befolkning økt til vel atten millioner. - (Afrika som kontinent

forventes å øke fra 1.166 millioner i dag til vel 4.000 millioner i år 2100, ifølge FN kontor for demografi.)

Dersom vi kunne tenke oss at Norge i dag skulle fø atten millioner innbyggere, ville vi fått en knapphet på ressurser som med stor sannsynlighet kunne ha ført til borgerkrigsliknende tilstander, I tillegg kunne vi ha ventet at mange ville flyktet til Sibir eller til andre fredelige flekker på denne jord. I et slik tenkt norske borgerkrig ville det vært nærliggende å tro at ulike grupper hadde legitimert seg med hver sine tolkninger av menneskerettighetserklæringen, liksom ulike grupperinger i Syria, og i andre land i regionen, legitimerer seg ved ulike tolkninger av Koranen.

Denne type demografiske perspektiver på konflikten er nesten fraværende i norsk debatt, dersom vi kan kalle det for en debatt når ingen av partene er villige til å overskride sine egne forståelse av situasjonen, og da motparten blir utdefinert som egoistiske pengetellere eller som naïve moralister

I tillegg til dette demografiske perspektivet, har vi som nevnt det demokratiske. Framveksten av demokratier har mange forutsetninger, som jeg skrev i min kronikk fra 2007, og bare få av disse finnes i Nordafrika. I flere av disse landene har valget stått mellom et autoritært politisk styre, et religiøst diktatur eller anarkistiske tilstander.. Det er urealistisk å anta at vi kunne fått demokratiske tilstander bare vi fikk fjernet despotene.

Den krigerske Harald Hårfagre ble ikke etterfulgt av den demokratiske Hakon VII. Harald Hårfagres etterfølger ble Eirik Blodøks.

Sigurd Skirbekk
Professor emeritus.i sosiologi, UiO)

Her er mange gode tilløp, men for mange, og derfor blir inntrykket at dette er uferdige notat, ingen ferdig artikkel.
For det første, du må ikkje opne ein artikkel med å referere sjølvgratulatorisk til deg sjølv. Skryt må ytrast av andre, om det skal ha ein positiv effekt - ikkje av ein sjølv.
For det andre, her vekslar du mellom Afrika og Syria, og mellom den såkalla

arabiske våren og demografi meir allment. Mye på ein gong.

For det tredje, spådommar er problematiske. T.d. er det uheldig (særleg for ein professor i sosiologi) med påstandar (forutseiingar) om at nordmenn ville frykte til Sibir, i fall det blir borgarkrig i landet. Det blir for hypotetisk.

For det fjerde, dei perspektiva du saknar, er vel demografi og demokrati.

Institusjonsutvikling seier du mindre om. Heller ikkje seier du stort om demokrati, om kva det (etter ditt syn) er og kan vere, og når det evt er stabilt. Meir spesielt: referansane til norske kongar i mellomalderen er for "kjappe". Det er mange, og meir nærliggjande vilkår for dagens norske demokrati. (Vilkår som betre ville ta vare på poenget om at eit fungerande demokrati er eit resultat av mange og innfløkte historiske prosessar - ikkje noko som kan oppstå ved ein "arabisk vår", eller ved ein militær intervensjon frå USA eller NATO).

Kort sagt, dette er for uferdig.

Gunnar

3058'tegn

Fraværende perspektiver

I juli 2007 skrev jeg en kronikk for Aftenposten som redaksjonen ga overskriften "Er demokratiet alltid best?". Kronikken var skrevet som en kritikk av politikere som på den tid snakket i naïve vendinger om "den arabiske våren". Tankegangen deres var tydeligvis at bare "vi" fikk styrtet de autoritære og tll dels brutale diktatorene i regionen, så ville demokratiet fått grobunn.

Om denne kronikken hadde noen virkning på norske politikere, skal være usagt. Men på arabisk hold førte den til debatt.. Etter at Walid

al-Kubaisi hadde oversatt teksten til arabisk, ble den gjengitt og kommentert i ikke mindre enn fem arabisk-språklige aviser. Det som særlig vakte interesse var min påvisning av at i Norge tok det tusen år fra landet ble samlet og til vi fikk et demokratisk styresett. Den norske erfaringen med sin historie hadde tydeligvis mer appell enn den amerikanske erfaring der landets endret politisk statusen som koloni og til demokrati på et par tiår. - Norske politikere hadde stått seg på å tenke ut fra norsk historie heller enn ut fra amerikansk.

Det finnes også et annet perspektiv på våre dagers Afrika som er nokså fraværende i debatten. Det gjelder demografi eller befolkningutvikling. Hvis vi ser på utviklingen av folketallet i Syria, så hadde dette landet i 1950 omtrent samme antall innbyggere som Norge (3,4 mot 3,3). I dag, da det norske innbyggertallet har økt til vel fem millioner, har den syriske befolkning økt til vel atten millioner. - (Afrika som kontinent forventes å øke fra 1.166 millioner i dag til vel 4.000 millioner i år 2100, ifølge FN kontor for demografi.)

Dersom vi kunne tenke oss at Norge i dag skulle fø atten millioner innbyggere, ville vi fått en knapphet på ressurser som med stor sannsynlighet kunne ha ført til borgerkrigsliknende tilstander, I tillegg kunne vi ha ventet at mange ville flyktet til Sibir eller til andre fredelige flekker på denne jord. I et slik tenkt norske borgerkrig ville det vært nærliggende å tro at ulike grupper hadde legitimert seg med hver sine tokninger av menneskerettighetserklæringen, liksom ulike grupperinger i Syria, og i andre land i regionen, legitimerer seg ved ulike tolkninger av Koranen.

Denne type demografiske perspektiver på konflikten er nesten fraværende i norsk debatt, dersom vi kan kalle det for en debatt når ingen av partene er villige til å overskride sine egne forståelse av situasjonen, og da motparten blir utdefinert som egoistiske pengetellere eller som naïve moralister

I tillegg til dette demografiske perspektivet, har vi som nevnt det demokratiske. Framveksten av demokratier har mange forutsetninger, som jeg skrev I min kronikk fra 2007, og bare få av disse finnes i Nordafrika. I flere av disse landene har valget stått mellom et autoritært politisk styre, et religiøst diktatur eller anarkistiske tilstander.. Det er

urealistisk å anta at vi kunne fått demokratiske tilstander bare vi fikk fjernet despotene.

Den krigerske Harald Hårfagre ble ikke etterfulgt av den demokratiske Hakon VII. Harald Hårfagres etterfølger ble Eirik Blodøks.

Sigurd Skirbekk
Professor emeritus i sosiologi, UiO)

3058'tegn